

Numărul 45. Oradea-mare 8/20 novembre 1898. Anul XXXIV.

Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Mitropolitul Miron Romanul.

Biserica gr. or. română din Transilvania și Ungaria a îmbrăcat doliu, căci capul ei, arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul, a încetat din viață.

Am luat parte și noi la doliul acesta, căci repozatul a fost un vrednic fiu al națiunii și bisericii, care atât pe terenul politic, cât și pe cel bisericesc, a stat la postul său în timpuri foarte grele și a pus în serviciul poziției ce-a ocupat cea mai bună parte a puterilor sale.

Astăzi venim să aducem drept prinos memoriei sale, portretul său, în giurul căruia încadrăm următoarele schițe biografice.

Miron Romanul s'a născut la 23 august v. (4 septembrie n.) 1828, în comuna Mezieș de lângă Beiuș. În botez a primit numele Moise, pe care intrând în cinul monahal l-a schimbat în Miron.

Părinții săi, George și Ana, au fost economi de frunte, cari vădându-i îndemnul de a învăța, l-au dat la școală.

A început a învăța la 1836, în școala poporală din locul nașterii sale, înființată atunci prin stăruințele părintelui său. Din lipsa de școlari, desființându-se acea școală, părinții săi l-au dus la Beiuș, unde a trecut școa-

le normale și a făcut apoi în anii 1839—44 cursul de șese clase gimnasiale, după sistemul de atunci; iară în anii 1845—46 cursul de filosofie în Oradea-mare.

Întreținând moartea părintelui său, grigile traiului l-au silit să renunțe la dorința sa de a studia și drepturile. Se dedică dar carierei preoțești și în 1846 s'a înscris la Arad în cursul teologic, escelând și aici, ca și la Oradea și la Beiuș, prin purtarea sa bună și prin progresul în studii; de aceea în 1848 a fost primit în curtea episcopului Gerasim Raț, în calitate de cancelist, cu permisiunea de a termina privat studiile teologice.

Sub administrația bisericească inaugurată la sinodul eparchial din Chișineu, în timpurile viforoase din 1849, dânsul asemenea a funcționat ca și cancelist consistorial, lângă vicarul episcopesc de atunci Ioan Chirilescu. Iar după ce zelul notar consistorial de atunci, mai târziu iubitul și stimatul comite suprem al Aradului, George Popa, a trecut în funcțiune comitatensă, în toamna aceluiaș an, eminentul tiner Moise Romanul, în etate abia de 21 ani, a fost numit notar consistorial, oficiu pe care l-a purtat și sub administrația fericitului archimandrit Patriciu Popescu, cu zel și diligență de model.

MITROPOLITUL MIRON ROMANUL.

Sub episcopul Procopiu Ivașcovici, densusl ajunse mâna dreaptă a acestuia, în conducerea diecesei.

La 1857 (27 octombrie) a intrat în statul monahal chirotesindu-se la mănăstirea Hodoș al eparchiei Aradului, cu care ocaziune i se dăte numele Miron și totodată a fost numit profesor la institutul teologic din Arad. La 3 novembre, acelaș an, s'a promovat diacon, la 24 iunie 1858 prodiacon, la 31 martie 1863 presbiter și la 25 martie 1864 protosincol.

În tot timpul acesta, ca profesor de teologie, ca bărbat de știință și ca bun Român, s'a bucurat de stima tuturor, căci ș-a împlinit chiemarea într'un mod foarte cinstit. Locuința lui a fost locul de întâlnire al acelor, cari s'au interesat de progresul nostru pe terenul bisericesc, școlar și politic. Stima ce-l impresoră, eră atât de mare, încât la 1861, pe timpul celor mai înfloritoare mișcări ale Românilor din părțile aradane, a fost ales președinte al partidei naționale.

Pe temeiul Statutului Organic, ținându-se la Sibîiu în 1868 primul congres național-bisericesc, Miron Romanul ș-a atras atențiunea în cerc mai mare, prin atitudinea sa plină de tact ca membru al acelu congres.

Urmarea acesteia a fost, că în acelaș an mitropolitul Șaguna l-a însărcinat cu misiunea grea de a represintă interesele bisericeii gr. or române în o anchetă regnicolară convocată de guvern pentru organizarea școalelor populare.

La 1869, fiind ales deputat în cercul Chișineu, a încetat a mai funcționa ca profesor de teologie; a ramas înse și mai departe în serviciile presidiale pe lângă episcopul Procopiu Ivașcovici.

În acelaș an a fost numit de guvern inspector regesc de școale în comitatul Caraș-Severin, funcțiune ce n'a purtat-o decât numai scurt timp, căci în 1870 a fost ales de cătră sinodul eparchiei Arad, vicar episcopesc și președinte al consistoriului din Oradea-mare, unde în anul următor fu înaintat la demnitatea de archimandrit.

Abiá a petrecut trei ani la Oradea-mare, când în 12 novembre 1873 a fost ales de cătră sinodul aradan episcop al eparchiei Aradului. La 7 decembre aceluiaș an fiind întărit de Maj. Sa, apoi în 22 ianuarie 1874 chirotonit, în 3 febr. 1874 a fost instalat cu mare pompă prin Pr. SSa Nicolae Popea, în calitate de comisar mitropolitan.

Nici în Arad n'a stat mult. Abiá trei pătrare de an. Mitropolitul Ivașcovici din Sibîiu, fiind ales de sërbi patriarc la Carloviș, a trecut acolo. În locul lui s'a ales mitropolit episcopul Popasu din Caransebeș, înse coroana nu a sancționat alegerea. Atunci congresul național-bisericesc din Sibîiu a ales la 21 novembre (3 decembre) 1874, mitropolit pe episcopul de la Arad, Miron Romanul, care fiind aprobat, instalarea s'a ținut încă în acelaș an.

De atunci și până la sfârșitul vieții sale, în cele mai grele situațiuni, îl vedurăm conducând cu vrednicie biserica, organizându-o și întărindu-o prin congrese, sinoade și consistorii, făcând dese visitațiuni canonice, sfîntind o mulțime de biserici și totdeauna stând în fruntea mișcărilor noastre de existență, aperându-și neamul, biserica și școlile, — ca membru al casei magnaților, cu graiul și cu condeii, față de guvern.

Dacă n'a putut obține rezultatul dorit, nu e vina lui, ci a constelațiunilor politice, în care trăim și în care nici altul n'ar fi putut fi mai norocos.

În tinerețele sale a luat parte activă și în țiaris-

tica națională, publicând sub pseudonimul „Melarian” articoli prin țiarele: Concordia, Telegraful Român, Albina și Federațiunea.

A fost un bărbat de cultură superioară, pentru care universitatea din Cernăuți i-a oferit titlul de doctor în teologie; cu maniere fine, cari îl distingeau în ori ce societate; afabil cu toți și plin de bunătate...

În etern amintirea lui!

R e s a r i t .

Și-a făcut sprinceană ziua peste deal, la răsărit ;
 Și luceafărul—șiretul—dulce 'n tremur i-a zimbit.
 Printre nouri în straturi, dungi, roșetici, purpurii,
 Furișându-se, din vineți îi preschi mbă 'n viorii.
 Aurora impletit-a o ghirlandă 'n fel de fețe
 Și-o așterne blând pe fruntea albă-a mândrei diminețe
 . . . Iată ! limbi de foc năprasnic ca potopul isbucnesc,
 Guri vulcanice de flacări peste dealuri vilvoresc,
 Și în vreme ce văpaia scade, norii se destramă
 În fășii ce par croite dintr'o splendidă maramă.
 Pe de margini, vargă de-aur se tiveșce minunat
 De o nimfă coborită din al zorilor palat.
 Un mănunchiu de raze bo'la într'un nimb dumnezeesc
 O 'ncunună. — Sdrumicații nori se sting, se nimicesc.
 . . . Clocotind d'asupra luncei — drept pe muchiea de deal,
 Răsărit-a dătătorul de lumină triumfal.
 Peste văi și peste codri, mândru razele își plouă . . .
 Și dumbrăvile de dragu-i rid cu lacrimi de rouă,
 Către-albastrul cer se 'nalță drăgăstoasa ciocărlie,
 Și din viersu-i se revarsă o divină melodie
 Peste satul ce răsare, semănat, din'tre păduri . . .
 . . . Stă vrăjit pəriu'n vadu-i, suspinând la colituri.

T. Dușescu Dușu.

B o s f o r u l .

Încă n'a resărit soarele, când am eșit din cabină să
 Țiau un ceai. În sala de mâncare nu eră nimeni.
 Flacările albu-albastre ale luminei electrice se res-
 frângeau tremurător pe obiectele din sală și imprimau
 asupra întregului un aer mistic. Afară eră întuneric și
 tăcere. O noapte vecinică, în care numai lupta roșilor
 cu valurile represintă viața.

Până când mi s'a adus ceaiul, începură a vini și
 alți călători. Vai ce schimbare pe ei de-asară și pân'
 acuma ! Atunci veseli, acum erau tăcuți ; atunci ru-
 meni, acum paliți. Toți aveau o înfățișare posomorită,
 care arată ș'au petrecut o noapte rea. Din vorbăreți
 ce-au fost, au devenit par că muți. Iei colo o șoaptă
 cu neveasta sau cu prietenul, atâta tot. Nimene nu
 spunea ce-a pățit. Eră și de prisos. Se șciea. Toți su-
 feriseră de aceeaș boală, care se numeșce boală de mare.

Priveliștea asta înse avea și partea sa comică.
 Eră peste poate să remăi serios și să nu te scape ri-
 sul, vedând în ce stare vrednică de plând au ajuns
 unele persoane care în ajun se laudau, că nici că le
 pasă de boala aceea. Par că marea anume a voit să
 păcălească pe laudăroși și să le arate că tot dēnsa
 e cea mai tare.

Așá e marea. Caprițioasă și firetică. Când te lea-
 gănă mai mult, atunci te pomeneșci cu boala 'n oase.

Ba se poate dice, că dacă nu te-ar legăna, ai pute scăpa teafăr; căci toată boala îți vine din legănatul acesta, care te amețește și ți-se face reu.

Ori cât de liniștită ar fi marea, nu poți să scapi de legănatul acesta, căci vaporul tăind valurile, dă de pedici, cari îl ridică și cufundă. Balansarea aceasta, dacă mai este și vânt, devine atât de strașnică, încât nu te poți preumbla pe bord și trebuie să te ții bine de grilagiu sau de alte obiecte, ca să nu cați. E interesantă și frumoasă, nu-i vorbă, vederea, cum partea dinainte a vaporului se urcă în sus, înfruntând niște valuri uriașe, apoi cum se lasă în jos strivindu-le; înse acest vecinic suiș și coboriș ține vaporul în necontentită situație piezișă, care în mijlocul valurilor ce se ridică din amândouă laturile, izbindu-se năpraznic, îți tulbură siguranța, îți paingenează ochii, îți face greață și te bolnăvește.

Și n'ai scăpare nici în cabin. Culcat în pat, acelaș legănat te urmărește și acolo, ridicându-ți în sus acuş capul, acuş picioarele. De giaba-ți iei ori ce poziție, boala de mare te găsește totdeauna — dacă n'ai noroc să scapi.

V'o spun verde că și eu aveam frică. Cine să nu se teamă când întăia-ora pleacă spre mare, după ce a audit atâte grozăvenii despre boala ce are să n-timpine acolo? Înse un prieten me ncurăgiă, că el de multe ori a călătorit pe mare, că pe el nu-l mai cuprinde boala aceea, că-i știe leacul; să fiu dar liniștit, că-mi dă și mfe doftoriile sale.

Î-am mulțumit și n'am primit, căci me temeam să n'o pătesc și mai reu. Me aflam sub impresiunea unui fatalism, care îmi spunea că toate-s înse dar, nu e mântuință...

Într'aceste, iată că apare și prietenul. Fisionomia-i distrusă îmi stărni un zimbet. Fața-i ovală a devenit lungureață, cră galben ca ceara și avea o privire lăncedă, care-i da o înfătoșare comică.

Neputându-me stăpâni, l-am întrebat ridând:

— Ce ți-i?

— Dă-mi pace, — răspuse el. Așă chinuri grozave n'am suferit toată viața... Kelner, să-mi dai un ceaiu cu rom... Și tu?

— Am dormit bine până dimineața.

Se uită mirat la mine, par că nu voiă să me creadă.

— N'ai ce te miră — i-am dis, — doar șcii că nu ț-am întrebuințat preservativele.

Între călători eră și o părechia nouă-nouă, care își făcea voiajiul nupțial. Îndrezează idee să-ți alegi pentru astfel de voiajiu tocmai marea. Înse inamorații de multe ori au idei extravagante. Exaltați ce sânt, ei nici că-și aduc aminte de boala de mare. Eram curioși să-i vedem dimineața, înse ei nu mai apărură...

Spre a respiră un aer mai curat, ne urcarăm pe bord. O admirabilă panoramă ne întimpină acolo. Soarele tocmai resăria și razele-i aurii apăreau ca niște săgeți strălucite, eșind din mare, la marginea extremă a orizontului, unde par că se împreună cerul cu pământul. O lumină ca de foc se revărsa spre marea nesfârșită, făcând să scipească undele-i verzi și prevestind ivirea majestozului soare.

Și cum ședeam cu soția, desfătându-ne în aceasta priveliște măreață, iată că ne pomenirăm înaintea noastră cu un fotograf amator, care-și întocmă aparatul spre a fotografia resăritul soarelui pe mare. Ivirea lui ne făcu o impresiune hazlie. Sportul acesta te urmărește dară și până n mijlocul mării.

El nici nu observă surisul nostru, ci se căznią să-și potrivească instrumentul. Durere înse, că truda fu zădarnică. Punctul fix eră prea departe și nu se putea prinde.

Atunci ce-i plesni prin minte? Să fotografieze bordul vaporului, dimpreună cu cei ce ședeam acolo, împrejmuiți de valuri. Poziția aceasta înse îi pără atât de interesantă, că îi vini pofta să se fotografieze și densusul cu noi. Întocmî deci aparatul, apoi chiemă un băiat de matroz și-l învăță cum să mănuiască mașinaria, spunându-i că după ce va număra dece — să tragă de sfoară. Băiatul spuse că pricepe și amatorul luă loc între noi. Unu, doi, trei — dece. Băiatul trase de sfoară, înse cu atăta putere, că instrumentul se strică și sticla cădu jos. Fotografal se sculă mănios, iară băiatul o luă la fugă în mijlocul risetelor noastre.

Până când se petrecură aceste, soarele resări cu totul, deschidându-ne orizonturi noue și nesfârșite. Ne simțiam ca înviați după o moarte lungă. Adevărat, că nu zăriam decât apă și apă, dar cel puțin vedeam ceva și acest „ceva“ eră atât de majestos, încât ne fermecă prin puterea frumuseților sale.

Și priviam în infinit, așteptând ca undeva să zărim pământul. Degiaba. Numai din când în când apăreau la depărtări mari conturile unei corăbii, care cu catârgele sale înălțate n sus ne făcea impresiunea unor cantarige de fântâni în mijlocul pustelor; apoi încetul cu încetul dispăreau și acelea și iarăș nu vedeam nimic, decât marea...

De odată o exclamație de bucurie s'auđi din toate părțile. „Pământ“ strigă unul din călători și toți s'adunară în dreapta vaporului, unde în zarea depărtării apărea ceva negru. Eră bură, negură ori fum sau pământ, nu se putea stabili hotărît. Cei mai cunoscători susțineau că e pământ și adaugau că în curând avem să sosim la gura Bosforului.

Aceasta signalare produse o viuă mișcare între călători. Chiar și bolnavii eșiră din cabine să vadă cât mai curând feericul Bosfor, despre care ori cine a cetit și audit atât de mult. Numai părechia nouă nu se iviă. Numai ea nu se interesă de frumusețile Bosforului.

Și din negura nesiguranței se desveluiă încetul cu încetul tot mai clar, tot mai vizibil, în dreapta noastră, o figură neagră și lungă, care ne închidea vederea, care totuș ne inspiră speranță și bucurie, căci eră malul, eră pământul...

O nespusă veselie cuprinse toate inimile, căci ori cât de frumoasă e marea, ori câte plăceri îți ofere vederea ei, totuș te simți oareș-cum ușorat, când — măcar și după o călătorie numai 12—13 ore, ca și a noastră — zărești pământul și șcii că în curând iarăș ai să calci pe el.

Și malurile din dreapta se apropiau tot mai mult. Acum le vedeam bine. Erău niște dealuri cari se ridicau din mare. Iată și farul, mântuința marinarilor, împrejmuit de câteva case. O fi vr'un post militar.

Tot privind în dreapta, de odată ne pomenirăm și din stânga cu aceeaș negreață, care în cele din urmă devini malul de dincolo; nu așă de nalt ca cel din dreapta, nici așă posomorît, părea că o climă mai blândă adia asupra lui; eră malul Asiei. De-aici începe Bosforul...

O stranie simțire ne cuprinse, când vaporul intră în Bosfor. Care de care își căută un loc mai bun pe

bord sau aiurea, să poată admira cât de bine priveleştea care se înfăţişă de aici încolo.

Înaintam între două continente. La dreapta începea Europa, cu dealurile-i pleşuve ce se perdeau în umbra Balcanilor; la stânga Asia, o câmpie din ce în ce mai frumoasă, care la depărtări se nălţă şi ea, aratându-ne conturile munţilor urcaţi în nori.

Tradiţiunea spune că numele Bosfor vine din cuvintele greceşti „Bous” (bou) şi „Poros” (trecere) adică trecătoare de bou, căci un bou mitologic l-ar fi trecut cu notul. În adevăr lăţimea, care la început se urcă la patru kilometri, mai înlăuntru nu e decât jumătate de chilomentru, câtă vreme lungimea are 30 de kilometri.

Fiind distanţa atât de lungă, timp de o oră vaporul ne oferă priveleştile cele mai încântătoare de pe ambele maluri ale minunatei stîmtori de mare, ce leagă Marea Neagră cu Marea Marmara.

Deschid volumul „Florile Bosforului” al lui D. Bolintineanu şi citesc lacom :

„Malurile acestui canal, scrie poetul nostru, sînt celebre prin frumuseţea lor pitorească, prin grădinele delicioase ce apără malurile şi dealurile vecine şi fac loc, între ele şi marea, unor case, chioscuri, saraiuri cu formă orientală. Nu este nimic mai frumos în lume, ca situaţie, decât aceasta strîmtoare. Natura aici are o calitate particulară, aceea de a nu obosi nici odată ochii ce o privesc. Varietatea infinită a tablourilor, produce acest fenomen. Astfel fiecă minut aduce ceva nou sau în desemn sau în colorile acestui tablou magic. Cerul, sub înriurirea curintelor de aer ce-şi comunică cele două mări, precum şi malurile atât de variate în formele lor; grădinile, stîncile, văile, contribuie la aceasta luptă eternă între umbre şi între raşe, contribuie la naşterea mării varietăţi”.

Închisei cartea şi priviam în giur de noi să vedă aieve ceea ce poetul zugrăviă cu atîta entuziasm.

Malurile de ambele părţi deviniau din ce în ce mai interesante, mai frumoase şi mai pitoreşti. Grădini orientale, case fantaste, ville cochete şi chioscuri idilice ne surprindeau la tot momentul. Un călător care cunoşcea bine Bosforul, ne spunea a cui sînt cele mai de frunte. Multe erau de ale favoritelor sultanilor. Câte istorii de amor s'au petrecut pe aceste maluri! Câte victime nefericite ş-au găsit mormîntul în undele Bosforului! De-ar şci vorbi aceste clădiri, ele ne-ar spune de fericirile ce au vădut, de momentele dulci ce au tăinuit şi de lacrimile ce s'au vîrsat contopindu-se cu valurile apei de jos.

Par că auşiam serenada trubadurului înamorat la fereasta sultanei tinere :

Ca o dulce sărutare,
Ca un val p'acest Bosfor,
Omul rădăcină n'are
Pe pămîntul cel de dor.
Gustă dulcea bucurie
Astăzi când ea ne-a suris!
Măne dorul o să vie
Să-şi ia locul lui promis.
Cum o floare e ursită
A n'flori, a se uscă,
Viaţa noastră e trăită
D'am iubit pe cineva!*

* D. Bolintineanu : Florile Bosforului.

Şi privind înainte, tabloul imponent se desfăşoră în toată măreţia sa.

La dreapta dealuri nalte, acoperite până sus cu palaturi. Iată turnul de pază ; mai jos vestitul Buyuk-Déré, partea cea mai europeană a capitalei turceşti, unde-şi au palatele ambasadorii ; mai încolo briliantul palat-Dolma-Bagece unde de curînd sultanul a întîmpinat părechia imperială germană ; sus de după deal, Chioscul Ildiz, palatul actualului sultan ; jos oraşul Galata, deasupra Pera şi în vîrfurile tuturor turnul colosal . . .

În faţa noastră golful Cornul-de-aur, cu pădurea de catărşi, cu mulţimea de corăbii, vapoare, caice şi luntri, cu cele două poduri urieşe ce împreună Galata cu Stambulul din stînga noastră, de unde ne străbate Vechiul Seraiu, Aia Sofia, mulţimea de minarete, şi mai încolo Fanarul, de unde au năpustit fanarioşii în ţară . . .

Mai încoace Marea Marmara şi în stînga şesul puţin ridicat al malului asiatic, cu oraşul Scutari, înaintea căruia se ridică din valuri legendarul turn al lui Leandru, iar mai încoace strălucitul palat Beyler bey cu grădinile sale pendente . . .

O ghirlandă din o mie şi una de nopţi, grandioasă, minunată şi feerică, de care n'are în lume decât Bosforul.

Stai înmărmurit în faţa măreţului tablou, imponent, frumos şi plin de viaţă, căruia raşele soarelui i dau o luocare deosebit fermecătoare şi te simţi fericit că poţi vedea cel mai frumos punct al globului pămîntesc . . . Constantinopolul.

Eră la unspre-dece ore.

Cu chiu cu vaiu trecurăm vama turcească, unde ni s'a confiscat toate diarele . . .

Dar şi mai mare luptă ne-a costat a străbate prin mulţimea de hamali. Unul îţi ia cuferul, altul cutia, al treile parasolul, al patrule bastonul, al cincile îţi aduce trăsura, al şesele îţi deschide uşa . . . Şi fiecare îţi cere bacşiş deosebit.

Când am sosit la otel şi ne-am coborît din trăsura, portarul îmbrănciă pe doi hamali, cari voiau să ne ajute ; al treile, mai norocos, izbutise a ne deschide uşa trăsurei şi şinea pălăria.

Altul sări de pe capră şi ne presintă o socoteală pentru că ne-a câştigat hamalii.

IOSIF VULCAN.

*****

Cât de drag mi-a fost . . .

*Cât de drag mi-a fost o vară,
Sub frunzişul teu, pădure,
Să las tainic să me fure
Dorul ochilor de mure.*

*Şi din freametul de frunze
Vîntul lin să me desmierde,
Aţipind pe iarba verde,
Când tot gîndul ţi se pierde.*

*Căci ce visuri fericite
Mai şcii tu să n'спири, pădure,
Dorul ochilor de mure
Când lăsat-ai să me fure.*

ELENA DIN ARDEAL.

Nervii.

(Schită fiziologică.)

In toate funcțiunile, cari decurg în organismul nostru, rolul principal îl joacă nervii. Nervii sînt niște fire lungi, subțiri și albe, cari tot mai tare și mai mult se rămuiesc, astfel încât în urma urmelor se întind ca și o rețea peste tot corpul și peste toate organele ale acestuia. În chipul acesta mijlocesc o legătură între creier și între părțile cele mai mici și mai îndepărtate ale corpului nostru. Din acest motiv nervii sînt numai conducătorii, iar nu provocătorii diferitelor impresii și astfel îi putem foarte nimerit asemăna cu firele telegrafice.

Calitatea de căpătenie a nervilor e, că sub influen-

de a simți, de a înțelege toate impresiile lumii esteriore.

Esența manifestărilor de voință, — ca iritări — n'o cunoaștem mai de aproape. Despre ele știm atîta, că transpunându-se ele asupra nervilor motori, provoacă schimbări resp. mișcări în mușchii resp. în organele cari stau cu nervii aceștia în legătură. Toate celelalte iritări (impresiile lumii esteriore) avem să le considerăm de niște mișcări fizicale, cari îndată ce ating vreun nerv, provoacă în acesta un proces anumit, adică îl aduc în stadiu de funcționare. Pentru ca în creierul nostru să se nască icoana luminei, e de trebuință ca vre-o rază a luminei să atingă retina, adică acea parte a ochiului, care nu e altceva, decât estensiunea nervului optic (de vedere). Raza iritează nervul

Întrarea în Bosfor.

ința diferitelor iritări ajung într'un stadiu cu totul deosebit specific lor, într'un stadiu de iritațiune.

Iritațiunea aceasta se răspândește peste tot nervul cu o iuțime destul de mare și anume într'o secundă face o cale de 33 metri. Iritările sus țise influențează nervii sau în creier sau pe periferia corpului. Iritările din creier sînt manifestările voinței, cele de pe periferia corpului nostru impresiunile lumii esteriore, precum sînt lumina, tonul și altele. Nervii, cari conduc de la centru spre periferie, cari conduc prin urmare centrifugal, se numesc nervi motori. Aceștia provăd și cărmuiesc toate mișcărilor noastre, cari sînt atărnațoare de la voință. Nervii, cari conduc de la periferie spre centru, cari conduc prin urmare centripetal, se numesc nervi sensitivi. Aceștia ne fac posibil

optic, el începe să funcționeze și rezultatul funcționării acesteia va fi, că 'n creierul nostru se naște icoana luminei. Tot acest proces se repetă la nervii de pipăit, de audire etc.

Fiecare nerv își are creierul sau de activitate bine precizat. Numai acele iritări îl vor aduce în stadiu de funcționare, cari cad strict în cercul lui de activitate și deci numai rezultatele funcționării provocate prin iritățile acestea le vom înțelege. Cercul de activitate a nervului optic e, ca prin funcționarea lui să se nască în creier cele mai diferite icoane despre toate cele văzute. În urma iritării nervului optic prin vre-o lovitură puternică, prin vreun curent electric, tot numai icoana luminei se va naște în creierul nostru, ca și 'n urma iritării lui prin vre-o rază, căci doară cercul lui

D o i o c h i.

Uite: Zizi! Uite: Titu.

Zizi e o fată de toată frumusețea. Titu d'așiș-derea. Zizi e blondă, Titu oacheș. Zizi are ochi albaștri, Titu negri.

Și iac'asă.

S'au vădut la șosea și s'au iubit. Nici una, nici doue, Titu i-a cerut mâna, ea a primit și . . . logodna s'a făcut . . .

Ș-apoi dragoste până la cununie . . . Și pe urmă dra, oste în luna de miere și în fine, dragoste și acum . . .

Titu adoră ochii senini ai Zizii . . . Zizi se înebuniă după ochii negri ai lui Titu . . .

Se sărutau într'ascuns atunci, se sărută pe față . . . acum . . .

— Ce ochi frumoși ai tu! . . . Țieca Titu.

— Dar tu? . . . Țieca Zizi . . .

Și țoc poc! . . . Își sărutau ochii . . . Ce dragi sărutări! . . .

Și acum se sărută . . . Dar în guriță . . .

Pentru că . . . Pentru că o să vedeți . . .

***

Cununia se făcù! . . . Ce nuntă! . . . Împărătească, nu alt-ceva!

Cine eră ca Zizi? . . . Dar cine ca Titu? . . . Se mâncau cu ochii, Țeu așa! . . .

Par că-i vȃd . . . Mână în mână, ochi în ochi; ea mireasă, el ginere! . . .

Sunt supărat pe ei . . . De ce? . . . Iacă, pentru că n'au dat nici o masă de nuntă! . . . N'au făcut nici un chef . . . Nu, Țeu . . .

Au luat-o la sănătoasă . . . Au șters-o frumos cu trenul . . . S'au dus în Italia, în Elveția, în Sinaia, sau poate la . . . Buțea, ca să fie de modă . . . Călătorie de nuntă, ce să-i faci! . . . Așa e moda . . .

Vorba e că s'au întors! . . . Și ce fericți Țăreau! . . . Cât de mulțumiți unul de altul . . . CreȚ și eu . . .

Numai eu n'am fost mulțumit . . . Nu, de loc! . . . Pentru că, afurisitul de Titu n'a dat nici o halbă . . . Ce halbă? . . . Nici una mică măcar . . . Nici una cu guler de maior barem.

Ei, hei! . . . Dar am fost rȃsbunat! . . . Ce rȃsbunat! . . . Să vedeți . . .

***

Eri, toată Țiua, eu și prietenii mei ș-ai lui Titu, ne uitam la el și ne-am crucit în toată legea . . .

Ce Ție eu! . . . Nu numai că ne-am crucit, dar am făcut și cruce, ba, pardon, pardon, am și ris . . .

De ce? . . . Păi aci e hazul . . . Ș-o să rȃdeți și dvoastră . . .

Numai să vedeți . . .

Când ne-am vȃdut noi, eră înainte de dejun . . . După o țuică, doue, — nu Ție noue, — pe când eu și cu ai mei ne cruciam de ris în draci, Titu îmi Țise:

— Vii la dejun? . . .

— Cum de nu! . . .

— Vorona e la mine! . . . ÎnȚelegi? . . .

— Cum de nu . . . Cu plăcere! . . .

— Bravo! . . . Aidem! . . .

Și ne-am luat remas bun de la prieteni, cari îmi făceau semne arătându-mi pe Titu . . .

Eu d'abiă me puteam stăpâni să nu riz . . . Pentru că eră și de ris . . . Ce? . . . Stați că spui acum . . .

***

Ajungȃnd la Titu, am incremenit și mai reu . . . Am remas, pah! . . . Uite așa!

Ca să nu izbucnesc, am șters-o afară . . . Am pre-textat ceva . . . Șciți ce . . . Și am ris, *parol d'honneur*, de m'a apucat la inimă . . .

Dar dejunul e gata . . . Și iată-ne la masă . . .

Titu față 'n față cu Zizi . . . Eu în capul mesei . . .

Pufniam nu alt-ceva . . . Eram ridicol, caraghios, bufon de vreți . . .

Gazdele mele ș-au pierdut răbdarea. Și pe când duceau furculița la gură, se uitară ochi în ochi . . .

Dar, pe loc, furculițele le cădură din mână și . . . se încruntară . . .

Se încruntară reu și apoi riseră . . . Riseră cu poftă, pentru că, de! . . . rȃdeam și eu . . .

De ce? . . .

Iacă să ve mulțumesc curiozitatea . . . Pentru că Zizi avea un ochiu albastru și unul negru și Titu tot așa . . .

***

Ș-acum pricepeți . . .

Zizi avea un ochiu de sticlă și Titu de asemenea . . .

Dar nici Zizi nu șcinea d'asta, nici Titu . . . Îndrăgostiții noștri, când se culcau, după ce stingeau lumina, își scoteau ochii și-i puneau pe masă . . .

Apoi dimineață, pe întunerice, și-i puneau la loc . . .

Din greșală eri Titu 'ngrabă luase ochiul lui Zizi și Zizi în urmă p'al lui Titu . . .

Și d'aia erau și unul și altul cu un ochiu negru și cu altul albastru . . .

Și d'aia am ris noi . . . Și d'aia rȃdeți și dvoastră . . .

Și acum bietul Titu nu mai Țice:

— Ce ochi frumoși ai! . . .

Și nici Zici nu repetă:

— Dar tu? . . .

Ci, cum se vȃd, rid cu poftă, cum rid eu, cum rȃdeți și dvoastră, ha! ha! . . .

MARION.

C h i u i t u r i.

— Din Ineu în Bihor. —

Haida fată să te joc,
Deie-ți DȚo noroc,
Că pe câte le-am jucat,
DumneȚo noroc le-o dat.

Care fată n'a jucă,
Bată-i peatra cănepa.

Cât e moșu de bătrân,
Șede jos și roade fȃn,
Dacă vede nevestele,
Începe-a suci mustețile.

Cât e fata de micuță,
E cu primă la costiță,
Când aude cetera,
Stă să sară 'n joc și ea.

AVRAM IGNA

SALON.

Frunze uscate.

Lui Gogu.

Acelaş mers al vremii, aceeaş linişte senină din locuinţa mea, acelaş ticănit de orologiu şi toate, toate, chiar şi oamenii din giurul meu sunt tot aceia ca şi mai înainte.

Afară e întunerec. — Ah, e groaznic întunerecul! E asemenea inimilor mici, cuprinse de patimi urite.

E toamnă. Pomii stau ciupiţi de frunze, ca nişte suflete despoiate de iluzii; cu acea deosebire numai, că pomii vor incolţi iară şi se vor îmbrăca în haina strălucitoare a naturii, până când iluziile dispărute odată nu lasă în locul lor decât numai apatia şi disgustul.

Începe vântul. Mai încel, apoi mai sălbatic. Rupe tot ce-i vine în cale. Sdrobeşte cadavrele florilor, iar frunzele uscate, aleargă plângând să-şi caute mormântul.

În cuptor se nimiceşte lemnul din urmă, cântându-şi singur cântecul de jale şi zicând: „Aşa a fost să fie, ca tot ce din pământ este, pământ să se prefacă şi tot ce vecinicia a stăpănit, vecinicieii să se predee, căci toate sunt trecătoare, toate, toate! Când eram tânăr, me numiam Teiu. La umbra mea multe inimi îndrăgite au visat fericirea, care numai eu le-o şcieam talmăci. Poezii me desmerdau în versurile lor şi me ridicau pe tronuri cereşti; ciobanii îmi cântau doine dulci, doine ce exprimau dorul întregului neam românesc.

„Frunzele mele erau legănate de zefir, scăldate de roauă şi sărutate de blânda lună. Cu soarele eram amic bun. Luceafărul şi mii de stele stau noaptea întregă cu mine şi me desmerdau zicându-mi: „Teiule, tu simbolul dragostei adevărate“!

„Până stam sus, tot ce me încungiurá, mi-aducea elogii; iar de când sęcurea duşmanului m'a despícat, nime nu me mai cunoaşce.

„Mai am câteva momente, şi apoi am urmat a vecinicieii tainice legi: M'am nimicit! — Schinteia din urmă va perí şi ea şi se va preface în funingine, şi cu aceea s'a terminat viaţă, mărire, ideal, fericire, toate, toate! — Voi fi aruncat cine şcie unde şi cu cenuşa mea se va certá vântul, până nu-mi va mai rămâne nici o urmă. — Căci aşa a fost să fie, ca toate să treacă şi toate să dispară“!

S'a stins ultima flacără şi din cuptor au dispărut cele din urmă gemete duiioase, ca un suspin pustiu al unei dragoste pierdute.

De după nori apare luna, liniştită şi indeferentă. Ea se leagănă plutind peste toată lumea. Străbate palate şi colibe, vede toate ce se petrec în acest vârtej de rele, şi rămâne la toate rece şi nepăsătoare.

Fiecărui ce se opreşce să stea cu ea de vorbă, ea îi răspunde pe plac.

Celor tineri le arată inimi sincere şi iubitoare; celor închipuiţi le vorbeşce de mărire; celor avari le promite comori; celor străini le spune de pe acasă, de părinţi, de fraţi şi surori; iar celor ce gem sub jugul robiei, le deşteaptă dorul de libertate.

Iar când o întreb eu! „Pentru ce eşti atât de rece şi nepăsătoare, scumpă Lună“? Ea se uită la mine cu blândeţe, apoi cu ochii scăldaţi în lacrimi dice:

„Nime 'n lume nu a fost mai impresionabilă şi mai gingaşă decât mine; iar că sunt ađi rece? — Oamenii m'au adus acolo, căci nici odată nu au voit să me priceapă, ci în continuu m'au persecutat. M'am înşelat în cele mai bune prietene, auđind cum me judecă greşit şi reuvoitor, căci dacă am fost iertătoare, m'au numit laşă; dacă am fost compesantă, mi-au đis că-s slugarnică; dacă nu m'am linguşit, am fost necultă; dacă am iubit frumosul, am fost fantastă; dacă le-am arătat că sunt false, am fost pesimistă — iar voind a le convinge de contrariul, m'au declarat „smintită“ — şi astfel, ađi eu nu mai schimb părerea mea cu nime, ci plutesc în regiunea mea, ce e drept rece, dar liniştită.

„Şi e atât de bine aşá! Să veđi cum se lovesc în capete vietăđile de pe pământ. Cum se invidiază, cum se ceartă, cum se intrigează şi în faţă cum îşi rid de dulce.

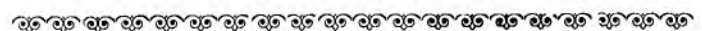
„Să veđi cum aleargă după onoruri, cum cerşese graţia celor ce au parale; să veđi cum minţesc, cum clevetesc, apoi se linguşesc; se ospétează, rid, glumesc la olaltă, apoi de dos se critică şi batjocoresc. — Toate aceste odată me revoltau cumplit, dar acum me lasă indiferentă.

„Ce me impoartă pe mine netrebnicii, ce-şi fac semne în dosul meu? Las' să ridă şi clevetească cât le place, căci prin aceea numai micimea sufletească ş-o arată. — Věd, şciu şi simt valoarea fiecăruia, dar rămân rece şi chibzuită — Rid cu cei ce rid, joc cu cei ce joacă, şi me amuzez de nebuniile celor „înţelepţi“, şi astfel trec pe calea mea destinată de soarte, fără a me atinge, sau a me nelinişti de ceva. — Şi când şi aici mi se pun nori grei în cale, lupt cu reşignaţiune şi-mi fă drum ridicându-me în sborul meu şi mai sus, apoi cu fruntea senină şi conşciinţa curată plec iară mai departe pe cărarea mea, liniştită şi nepăsătoare“!

În sinul meu e linişte. Sânt adăncită în gânduri. Da, aşá este: „Cu adevěrat deşertăcinne sânt toate, şi viaţa aceasta este umbră şi vis“. Pricep aceasta tristă realitate, dar cu toate aceste rămân singură, rece şi liniştită, căci până durează umbra şi visul, voesc să visez frumos la umbră.

Sibiu 1898.

ANTICO.

La o expoziţie.

— Dta ce-ai expus? întrebă o doamnă pe un pictor.

Şi el, cu un suspin:

— Mi-am expus... reputaţia... şi am pierdut-o.

Profesorul de aritmetică cătră elev:

— Dacă ai fi om mare şi ai avé 3000 de franci, dacă ai vré să-ţi cumperi o casă care ar costá 10.000 franci, ce ţi-ar mai trebui atunci?

Elevul: O nevastă bogată!

Studentul A: — Erai sigur să cađi la examen, frate, — şi n'ai căđut!

Studentul B: — Veđi că... a sosit tata la timp şi... m'a ridicat.

De la Academia Română.

— Premiile Năsturel-Herăscu, Eliade-Rădulescu și Adamachi. —

De la biourul Academiei Române am primit înștiințarea, că la concursurile premiilor Năsturel-Herăscu de 4000 lei, Eliade-Rădulescu și Adamachi de câte 5000 lei, cari sunt a se acordă în sesiunea din 1899, s'au presintat publicațiunile următoare :

Pentru premiul Năsturel-Herăscu:

Argeșianu (Dr. S.), Noțiuni de igienă și medicină populară.

Aslan (B. G.), Călătorie în regiunile polare nordice.

Borgovanu (V. Gr.), Istoria pedagogiei.

Gârbea (G. O.), Iov.

Gheorghiu (X. C.), Încercări critice de literatură franceză.

Idieru (N. E.), Istoria artelor frumoase.

Maior (Dr. G.), Fitotechnia.

Manoilescu etc., Conducătorul în viața practică a absolventului școlii primare.

Moldovan (S.), Zarandul și munții-apuseni ai Transilvaniei.

Murnu (G.) Gânduri și vise.

Niculescu-Brăilițeanu (S.), Fizica.

Popescu-Ciocănel (Gh.) Monastirea Găvonul, etc.

Rosetti (D. R.), Dicționarul contemporanilor din România.

Tiți Ioan, Geografia comunei Comăndărești.

Pentru premiul Eliade-Rădulescu:

Conduratu (Gr. C.), Încercări istorice.

Cosmovici (V.), Domnița Elena.

Cruceanu (St.), Lacrime.

Daș (L.), Spre moarte.

Dușescu-Dușu (I.), Crâng și luncă.

" " " Freamăt.

Georgescu (St.), Albanezii.

Lecca (H. G.), Casta-Diva.

Nelly (Cocea Nicolae), Poetă-Poetă.

Copil din Flori.

Papahagi (P.), Din literatura populară aromână.

Petrașcu (N.), Scriitori contemporani.

Popescu-Ciocănel (Gh.), Basme, snoave, ghicitori, etc.

Rosetti (R. D.) O lecție.

Speranția (Th. D.), Anecdote afumate.

" " " Icoane vii.

Pentru premiul Adamachi:

Aslan (B. G.), Du rôle de la Roumanie dans le mouvement commercial etc.

Grecesu (Dr. D.), Conspectul florei României.

Leonardescu (C.), Principii de filosofia literaturii și artei.

Pacu (M. N.), Manual de morala evanghelică.

*

Comisiunea pentru cercetarea acestor lucrări s'a compus la sfârșitul sesiunii generale trecute astfel:

Din secțiunea literară: I. Sbiera, Gr. G. Toculescu, I. Vulcan;

din secțiunea istorică: N. Ionescu, V. A. Urechia, A. D. Xenopol;

din secțiunea științifică: P. S. Aurelian, dr. V. Babeș, P. Poni.

LITERATURĂ.

Scrii literare. *Di I. cav. de Puscariu* a scos de sub tipar o broșură intitulată „Negru-vodă“ ca răspuns dlui B. P. Hașdău. — *Di Th. M. Stoenescu* a tipărit la București un volum de „Nuvele“. — *Di I. G. Georgescu* a scos la lumină în București un volum intitulat „Surmenaj“, care cuprinde nuvele. — *Dni D. Nanu și G. Orleanu* au tradus în versuri drama lui François Coppée „Pentru sceptru“ (Constantin Brancovici.)

Freamăt. Sub titlul acesta, tinerul poet dl T. Dușescu-Dușu a scos la lumină în București un nou volum de poezii. Întocmai ca primul seu volum, care nu de mult a apărut sub titlul „Crâng și luncă“ culgerea de față este inspirată de frumusețile naturii, pe care autorul le cântă cu multă dragoste și bucurie, Lira sa are drept musă poporul, acest mare și original poet al tuturor timpurilor. Drept specimen, reproducem o frumoasă bucată în nr. acesta.

Concurs pentru un Abecedar și pentru o gramatică. Reuniunea învățătorilor români gr. or., de la școlile confesionale din diecesa Caransebeșului publică concurs cu premiul „Sofia și Stefan Antonescu“ de 50 fl. pentru cel mai bun Abecedar, și alt premiu de 100 fl. pentru cea mai bună Gramatică românească pentru școlile populare elementare, partea etimologică. Abecedarul să cuprindă materialul destinat pentru pentru cl. I și II pe baza metodei analitic-sintetic, cu aplicarea cuvintelor normale. Gramatica să fie metodică, practică, ilustrată cu exemple din sfera cunoștințelor școlariilor, compusă pe temeiul metodei elementare (inducațiunea.) Să fie reprezentate formele genuine: „ariu“ „oriu“ și „eriu“ păstrate cu îngrijire în gura poporului nostru, precum s'au păstrat și la poporul italian, spaniol și portughez. Terminul pentru trimiterea operatelor la presidiul Reuniunii (Ion Ionaș în Bocșa-Montană) este 15/27 iulie 1899.

Almanachul învățătorului român pe anul școlar 1898/9, întocmit de Iosif Velcean, învățător în Reșița-montană, a apărut la Caransebeș, din tipografia diecesană. Almanachul acesta este un călindar menit pentru învățători și e compus foarte bine. Conține, afară de părțile calendaristice, notițe din tipic, date cronologice, notițe din istoria literaturii, din istoria patriei, date genealogice, afaceri de poștă și telegraf, timbre și taxe, planul de învățământ și alte rubrici privitoare la învățători; șematismul bisericii ort. orientale și gr. catolice; reuniuni de învățători, avântul literaturii școlare, învățători ca autori cu portrete; în partea literară, biografia dlui Stefan Velovan, al cărui portret se află în fruntea almanachului, poezii și proză de învățători. În apendice: dispozițiuni normative, învățătorul ca soldat, cartea experiențelor etc. Recomandăm cu toată căldura acest călindar atențiunii învățătorilor nostri. Preț 1 fl. (2 lei 50 bani.)

Călindarele librăriei Kraft în Sibiu. „Amicul Poporului“, calendar ilustrat pe anul 1899, întocmit de I. Poppyvici. Acest calendar iese acum, în anul al 39-lea, sub redacțiune nouă. În partea calendaristică sunt intercalate numeroase maxime, cum am dice adevăruri mari, scoase din înțelepciunea vieții, și cuprinse în ghiciri mici. O îmbunătățire esențială — este adausul unui „Șematism statistic al Românilor din Ungaria“, care ca o icoană arată starea culturală, economică, etc. a Românilor din țările coroanei s-tului Stefan. Numeroase ilustrațiuni. Preț 40 cr. — „Posnașul“, cunoscutul calendar umoristic ilustrat pe 1899, anul IV. De astă-

dată Posnașul are un cuprins mai bogat și glume de prima calitate, cu mulțime de gravuri și caricaturi excelent reușite. Cine vrea să-și facă voie bună, să cumpere „Posnașul“, care costă numai 36 cr. — „*Calendarul Săteanului*“ pe anul 1899, e cel mai ieftin calendar românesc, menit pentru popor și ori pentru ce om știutor de carte, are cuprins instructiv și costă numai 17 cr. — *Calendar* pe anul de obște 1899, anul CVII. Calendar cu litere cirile (mai înainte editura lui Closius), oferă și celor ce nu cunosc literele latine, o lectură frumoasă și instructivă, și costă 25 cr.

Calendarul Românului pe anul 1899, editat de tipografia și librăria diecesană din Caransebeș, a apărut cu un cuprins interesant și cu portretul arhiepiscopilor și mitropoliților Andrei br. de Șaguna și Miron Romanul. În partea literară găsim lucrări de V. Alexandri, D. Comșa, George Cătana și alții. Prețul 30 cr.

TEATRU.

Teatrul Național din București. Sub direcțiunea nouă, a dlui P. Grădișteanu, Teatrul Național din București a luat un avânt îmbucurător, ceea ce a produs bucurie în toate cercurile, care se interesează de mersul acestei instituțiuni culturale. Reprezentațiile bine aranjate și bine jucate sînt cercetate de un public numeros. De curînd s'a jucat cu succes comedia „Femeia inderetnică“ de Shakespeare, tradusă de dl Haralamb G. Lecca, „Oda la Elisa“ comedie de dl V. A. Urechia. Artistul Leonescu ese din ce în ce mai mult la iveală; iară I. Brezean a fost înaintat societar de cl. I.

Teatru român de diletanți în Brașov. Aflăm din „Gazeta Tr.“ că joi la 12/24 l. c. se va da în sala redutei orășenești de acolo o reprezentație teatrală română de diletanți. Vor jucă domni și dame din societatea aleasă, doue piese, în folosul înființării de biblioteci populare. După reprezentația teatrală va urmă un dans vesel. Urăm succesul cel mai complet.

MUSICĂ.

Dna Irina de Vladaia, cântăreața mult aplaudată, după concertele ce a dat în Transilvania și Banat, s'a rentors la Craiova, spre a-și relua locul la teatrul de acolo, unde e favorita publicului.

Opera română din București. Stagiunea de operă a Teatrului Național din București s'a deschis luni la 2/14 novembre. S'a represintat „Petru cel mare“ de Saardam, operă comică în trei acte, pentru debutul dșoarei Camilia Mihăilescu. A doua reprezentație a fost mercuri cu „Aida“, pentru debutul dnelor Gemma Mezzeti și Elvira Ceretole. Despre prima reprezentație cetim în „Drapelul“ următoarele: Teatrul complect ocupat; a asistat A. S. R. principesa Maria însoțită de dra Casimir. Debutanta dra Camilia Mihăilescu s'a achitat foarte bine de rolul seu; dnii Eliad și Băjenaru, ca totdeauna, bine; dl Catapol plin de vervă. Baletul care și-a făcut aseară apariția în opera românească, a fost mult aplaudat și bisat. Într'un cuvînt succesul material a fost deseversit.

„Reununea de musică din Sibiu“ s'a constituit pentru anul 1898/9 astfel: president dl Mateiu Voileanu, asesor consistorial; director de musică dl George Dima, profesor seminarial; secretar dl Constantin Popp,

funcționar la „Albina“; cassar dl Emil Vințelariu, funcționar la „Albina“; archivar dl Candid Popa, învățător la școala de aplicație; econom dl Ioan Dimitriu, funcționar la „Albina“; membri în comitet dnii Nicolae Benția, funcționar la „Albina“, dr. Petru Șpan, profesor seminarial și Victor Tordășianu, funcționar consistorial.

O operă națională. Aflăm din ȋiarele bucureșcene, că tenorul dl G. Vasiliu a scris o operă cu subiect românesc, al cărei libret asemenea e lucrarea dsale. Opera va apare în curînd. Titlul ei este: „Închisoarea din Seghedin“.

Concert în Petroșeni. Corul mixt al inteligenței din Petroșeni va da astăzi sâmbătă la 19 novembre n. un concert sub conducerea învățătorului Ioan Serb, cu un program foarte interesant, compus din cvartete, terțete, duete și declamațiuni, aproape toate românești. După concert va fi dans.

SCULPTURĂ.

Monumentul de la Tulcea. Monumentul comemorativ pentru reanexarea Dobrogei, ridicat pe colnicul „Hora“ din Tulcea este terminat. Acum se așteaptă să se aducă din străinătate Dorobanțul și Vulturul cari vor fi așezați pe ambele laturi ale monumentului. Aceste doue statui vor fi turnate din bronz și vor avé o înălțime, Dorobanțul de cinci metri și Vulturul de trei metri. Din cauză că aceste statui nu sînt încă gata, probabil că inaugurarea monumentului se va face la primăvara viitoare.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Pentru congresul național-bisericesc din Sibiu, care va avé să aleagă pe viitorul mitropolit, s'au ales din cercurile preoțești din archidieceasă următorii: în cercul Sibiu directorul seminarial dr. Remus Roșca, la Alba-Iulia Sergiu Medean prptop. în Sas-Sebeș, la Deva T. V. Gheaja prot. în Hațeg, la Iliia Avr. Păcurar adm. prot. în Dobra, la Abrud Romul Furduiu prot. în Câmpeni, la Cluș Pavel Roșca prot. Ungurașului, la Deș prot. T. Herman, la Mediaș Zaharia Boiu asesor consist., la Brașov Dem, Caltofanu prot. în Treiscaune, la Făgăraș Ioan Dan protopop on. în Zernești.

Liturgie maghiară în bisericile greco-catolice. Se șcie, că rutenii greco-catolici și maghiarisăți din diecesa Muncaciului stăruesc de mulți ani ca în serviciul divin să se introducă limba maghiară, inse Papa nu le-a dat voie. Nemulțumiți, dênșii, în frunte cu Szabó Jenő, membru în casa magnaților, au adunat o mulțime de subscieri, prin care se cere de nou introducerea limbei maghiare. Precum se constată, petiția a fost iscălită în diecesele Muncaciu și Eperieș; din diecesa Orăđii mari, numai la Macău și în alte trei comune din giur. Din diecesa Blașului și a Gherlei n'a subscris-o nimeni.

Serbare școlară în Beinș. Internatul Pavelian de fetețe din Beinș va arangia la 8/20 l. c. cu ocasiunea ȋilei onomastice a episcopului-fundator Mihail Pavel, o serbare școlară cu următoarea programă: 1, „Cuvînt de deschidere“, rostit de Marioara Șteer eleva cl. 1 civ. 2, „Imn“ de Costescu, cor vocal esecutat de eleve. 3, „A szénégető fiacskája“, poesie trad. de Gyóry Vilmos, decl. de Sabina Andru cl. III. civ. 4, „Chanson

napolitaine", piesă de pian a 6 mâni de Streabog, executată de Virginia Busilla cl. IV. civ, Luisa Bran cl. IV. civ., Cornelia Mureșan cl. I civ. 5, „Die Jahreszeiten", alegorie de Julie Thiel. Persoanele: Primăvara: Gabriela Ossian cl. I. civ., Vara: Maria Pelle cl. I. civ., Toamna: Maria Balint cl. II. civ., Iarna: Elena Gavra cl. III. civ., Timpul: Adelina Nuțu cl. III. civ., O copilă: Leontina Popovici cl. III. el. 6, „A cădut o rață lină", duet de Porumbescu, cântat de Irina Bandici cl. III. civ. V. Busilla. 7, „La prière", poezie de Victor Hugo, declamată de Luisa Bran eleva cl. IV. civ. 8, „Sorioarei mele", cor vocal de Costescu, executat de eleve. 9, „Sonntagfrühe", Nocturna de Lichner, executată pe pian de Elena Gera cl. IV. civ. 10, „Mama", poezie de Coșbuc, declamată de Irina Bandici cl. III. civ. 11, „În natură", cor vocal de Costescu, executat de eleve. 12, „Urmările unei minciuni", piesă teatrală. Persoanele: Dna Zoe Cordean: Irina Selegian cl. III. civ.; Zina, fiica ei: Elena Gera cl. IV. civ.; dna Zoe Bontescu: Maria Orian cl. IV. civ.; Aglaia, fiica ei: Virginia Busilla; M-selle Thissot, instructoara: Luisa Bran cl. IV. civ.; Dșoara Vintila, modistă: Elena Cosma. Lena, servitoare: Silvia Pușcaș cl. II. civ. 13, „Cuvânt de încheiere", rostit de Marta Butean eleva cl. II. civ. 14, „Mulți ani", cor vocal de Vorobchievici, executat tot de eleve.

Jubileul vicarului Alimplu Barbolovici din Șimleu, prin care se serbează anul al 25-lea al funcțiunii sale ca vicar, se va ține la 8 decembrie n. Înteu se va celebra liturghie; apoi vor urma felicitările corporațiilor; pentru eternizarea zilei se va înființa un fond din care se vor ajutură copiii orfani gr. c. din Selagiu. cari vor frecventă școlile din Șimleu; în urmă se va da un banchet.

Instalarea noilor canonici în Blaș. Dumineca trecută s'a serbat în catedrala din Blaș instalarea noilor canonici: dr. Augustin Bunea, dr. Vasile Hossu și dr. Victor Szmigelski. Cu ocaziunea aceasta arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi a ținut o cuvântare la care a respuns prepositul I. M. Moldovan în numele capitlului, iar în numele noilor canonici dr. Augustin Bunea. Cântările rituale au fost cântate de corul mixt condus de dl Iacob Mureșianu.

O fundațiune nouă în diecesa Orășii-mari. Părintele Teodor Moza, paroc gr. c. în comuna Gruilung, diecesa Orășii-mari, a făcut o fundațiune de 2000 fl., cu menirea, ca din interesele ei să se crească un băiat în internatul Pavelian de lângă gimnasiul din Beinș.

C E E N O U ?

Hymen. *Dl dr. Lazar Ghebeleş*, avocat în Pecica, s'a fidanțat cu dșoara Marioara Morariu în Nădlac. — *Dl Constantin Cucu* și dșoara Aurelia Morariu s'au cununat în 2/14 l. c. la Arad. — *Dl Iosif David*, conducător al cărții funduare în Panciova, s'a logodit cu dșoara Aurora Popovici din Budinț. — *Dl Ioan F. Deac*, învățător, s'a cununat cu dșoara Valeria Ionașcu în Năsăud. — *Dl Emil Pascha*, oficiant la judecătoria din M. Radna, la 6 novemb. n. ș-a serbat cununia cu dșoara Cornelia Cadariu din Lipova. — *Dl Pantilie Plaște*, notar cercual în Mihăleni, comitatul Hunedorii, s'a cununat la 1/13 novemb. cu dna v. d. Iuliana Oniț de acolo. — *Dl Adam Iacob*, proprietar în Hațeg,

s'a cununat în duminica trecută cu dșoara Marioara Joandrea în Sibiu.

Jubileul monarcului. Din cauza doliului adânc pentru moartea împărătesei-regine Elisabeta, cu ocaziunea iubileului domniei de 50 de ani a Maj. Sale, nu se vor ține festivități, nici chiar militare. În seara de 1 decembrie n. în toate garnisonele din Austro-Ungaria se va face retragerea cu muzică, a doua zi se va ține un serviciu divin și se vor împărți medalii între soldați.

Principele și principesa României la Constanța. Aflăm din zărele bucureștene, că principele Ferdinand și principesa Maria au însărcinat pe dnii arhitecți Lecomte de Noy și Gotteran de a merge să viziteze împrejurimile Constanței, pentru a alege un palat, care să le servească de reședință de toamnă.

Asociațiunea în comitatul Timișului. Conferința convocată în Fabricul-Timișoarei de dl avocat Emanuil Ungurian, spre a constitui despărțământul Timiș al Asociațiunii, anunțată de noi în nr. trecut, a avut succes frumos, luând parte 80—100 de persoane. S'a înscris un membru fondator, patru pe viață, 35 ordinari și 14 ajutători și s'a încasat 240 fl. Comitetul s'a constituit astfel: președinte adv. Emanuil Ungurian, notar dr. Mezin candidat de adv., membrii prot. I. Pinciu, adv. dr. A. Cosma și medicul dr. Iuliu Grecu.

Avansări militare în 1 novemb. 1898. Au fost înaintați: La rangul de major Ștefan Rogoz la bat. de vânători. La rangul de căpitan cl. I în infanterie: Ștefan Pilar reg. 30, Victor de Moga prof. la școala de cadeți din Viena, Alexandru Andreica reg. 85 și Ioan Cheverșan reg. 50. Căpitani cl. II: Constantin Hadia reg. 83 și Alexandru Cioban reg. 6. Locotenenți: Iosif Maior reg. 12, Toma Manciu reg. 81, Iosif Nistor de Corvin bat. v. n. 1, Ioan Gal reg. 28, Leontin Motea reg. 43, Corneliu Cristea reg. 62, Ales. Balcu reg. 42, Ioan Novac bat. v. n. 22, Ioan Medrea reg. 63., Anton Strav reg. 15., Virgiliu Crișan reg. 93, Simeon Stepanescu reg. 85, Candid Burzan reg. 2, Titus Cernăușan reg. 64, Emil Gălușcă reg. 12, Teodor Hora reg. 15. Sublocotenenți: Xenefon Roman reg. 84, Ioan Finegariu reg. 14, Ștefan Lisai reg. 8, Marcel Deac reg. 86, Victor Madincea reg. 67, Iulius Rus reg. 65, Victor Codarcea reg. 8, Gregoriu Boldea reg. 47, Cornel Popovici reg. 92, Simeon Precup reg. 32, George Păcurar reg. 91, Ioan Oltean reg. 18, Ars. Penciu reg. 59, Ioan Petera 66 și Aurel Popovici reg. 19. — *La artileria campestă* căpitan cl. I: Iosif Stepanescu reg. de art. 21. căpitan cl. II; Antoniu Pop reg. corp. de art. 8. Medic de reg. cl. I: Valeriu Albu reg. 64. Între preoțimea militară, capelan cl. I: capel. gr. cat. de cl. II Aureliu Florian din cercul pastoral Serajevo. Căpitan auditor cl. I: Cyril Tilea reg. 73. Decorat cu crucea pentru merite căpitanul Iosif Stoianel reg. 63. Mulțumită Prea Înaltă pentru serviciile prestate i s'a exprimat căpitanului cl. I. Nestor Onciu de la reg. inf. 62. Au fost transferați: colonelul Nicolae Cena de la reg. de inf. 64 la reg. de inf. 74 în Teresianopol. Locotenentul Iulian Marțianu de la reg. de inf. 50 la reg. de inf. 80 în Lemberg. — *La honvedime*: au fost înaintați la rangul de major Iulius Mărginean. Căpitan cl. I: Ioan Telia reg. 21, Sebastian Junga reg. 20, Nicolau Petraș reg. 20 și Andrei Popovici reg. 8. Sublocotenenți: Ales. Bocăneț, Ștefan Petric și Iuliu Pascu. — *La gendarmerie*: major Victor Groze.

Pionierul din Cluș, aranjat la 10 l. c. de tinerimea română universitară, a reușit destul de bine, cu

toate că familiile române de acolo n'au prea luat parte, dar au venit altele din provincă, care au mai sporit numărul participanților.

Reuniunea femellor române din Abrud și giur, în adunarea sa generală din urmă, ținută sub presiunea dnei Ana Filip, a constatat, că averea Reuniunii se urcă la 14.800 fl. 14 cr. S'a statorit bugetul cu suma: la intrate 1036 fl. 15 cr., la eșite de 1005 fl. Comitetul s'a reales, mai alegându-se membră ordinară dna Hortensia Draia, suplentă dna Sabina Borza.

Reuniunea femellor române din Brașov va ține adunarea sa generală în 7/19 novembre sub presiunea dnei Agnes Dușoiu, secretar dl Lazar Nastasi.

Ateneul Român din București. Conferințele Ateneului Român din București vor începe la 22 novembre v. (4 decembrie.) Vicepreședintele dl V. A. Urechia va ține discursul de inaugurare, iar dl Ionnescu-Gion va ține prima conferință vorbind despre „Arta în România în secolul trecut“. Apoi va urmări în toate duminicile și joile o serie interesantă de conferințe.

Asociațiunea la Turda. Dl I. Vlăduțiu, ca delegat al comitetului Asociațiunii din Sibiiu, a convocat pe 26 novembre st. n. la Turda, în școala gr. cat., pe toții membrii Asociațiunii și pe spriginitorii culturii poporului român, la adunarea constituantă a despărțământului.

Proces în contra statului român. Comitetul parochial al bisericii St. Nicolae din Brașov a intentat proces prin procuratorii sei T. Măiorescu, V. Lascar și C. Disescu din București statului român, pentru a plăti bisericii numite renta datorită pe temeiul unor vechi chrisoave. Față de aceasta intentare de proces, dl Diamandi Manole din Brașov a adresat dlui I. Bibicescu la București o depeșă prin care declară, că sinodul bisericii din Brașov a refuzat darea în judecată; o altă declarațiune, asemenea negativă, publică și dl George B. Popp din Brașov.

Au murit: *Mihail Băiaș* comerciant și cetățean de frunte în Orșova, la 6 novembre n., în etate de 62 ani; *George Murariu*, avocat în Lugos, la 3/15 novembre, în etate de 58 ani.

DIN LUME.

Gronică mică. *Impăratul și împărăteasa Germaniei* au sosit de la Ierusalim la Berlin în 17 l. c., renunțând din cauza căldurii tropicale la continuarea călătoriei. — *Lucheni*, care a ucis pe împărăteasa-regina Elisabeta, a fost judecat de curtea cu jurați din Geneva la temniță pe toată viața. Va rămâne șese luni în o celulă goală subterană, având de hrană numai apă și pâine, iar drept pat un culcuș de paie. După aceste șese luni va intra în atelierul temniței împreună cu ceilalți condamnați. — *Guvernător al Cretei* va fi prințul George al Greciei, care a și plecat acolo să-și ocupe postul; numirea lui se face de cătră Puteri, cu toate că Turcia protestează.

Congresul internațional studențesc s'a deschis în Turin sâmbătă la 12 novembre n. Au sosit studenți din toată Europa, ba și din America. Primirea făcută studențimei universitare de cătră frații italieni a fost splendidă. În deosebi studenților români li s'a făcut o primire adevărat frățească. La deschidere, din partea delegațiilor României a vorbit studentul Iorgola. În ședința primă a luat cuvântul studentul bucureștin Demetrescu-Brăila, vorbind despre chestiunea națională și propunând de vicepreședinte pe Lucian Bolcaș, student la academia de drept din Oradea-mare. Studenții maghiari au combătut aceasta alegere, congresul înse a aprobat-o și astfel Lucian Bolcaș a fost aclamat vicepreședinte.

Călimdarul săptămânei.

Dum. a 24-a după Rus., Luca c. 8 v. 41—56; ev. înv 2; gl. 7.

Țiua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele
Duminică 8	(+) Arch. Michail și Gavril	20	Felix 7 32 4 2 8
Luni 9	Mii Onis. Porf. Ca Mat.	21	Intr. în bise. 7 33 4 2 7
Marți 10	Ap. Erast și Olimp; M. Or.	22	Cecilia 7 34 4 2 6
Mercuri 11	Mii Mina, Victor și Vichen.	23	Clement 7 35 4 2 5
Joi 12	P. Ioan milostiv.; C. P. Nil	24	Ioan 7 36 4 2 4
Vineri 13	(+) P. Ioan gură de aur	25	Catarina 7 37 4 2 3
Sâmbătă 14	(+) Ap. Filip	26	Conrad 7 38 4 2 2

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 296 b.)

Fiecare los se sortează la toate 6 tragerile, fără a se plăti ulterior.

6 trageri. (1—9)

Losurile ziaristilor.

Câștigul principal în valoare de

100.000 coroane.

5 câștiguri { Obiectele câștigate, la dorință se vor
à 20,000 } răscumpără în bani gata cu o sub-
coroane etc. } tragere de 20%.

Prețul unui los este o coroană.

Tragerea deja 4 Ianuarie n. 1899.

Losuri se pot cumpără la

Edmund Diósy

în Oradea-Mare, piața Bémer.

Oroloage americane de buzunar.

Cu garanța că nu-și perd culoarea de nickel. construcțiunea li e mai precisă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul unuia 3 fl.

Cu garanță până ce ține proviziunea.

Pentru acesta lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras automat

Fox, veritabilă fabricațiune solingenă, premiat la mai multe expozițiuni, exercițiul nu-i necesariu. Tăierea exclusă. Munca curată și comodă. Scuteșce de boală de piele. Durabil și cruțător de bani.

Bucata 3 fl.

Cușitul din oțel cu ** iar celelalte părți din alpacca.

Un cușit separat 1 fl.

Se poate comandă la

Alexandru Pollák comisar principal

Budapesta V. ker. Kálmán-utza 11.

Colectanților li se trimite după 5 exemplare 1 gratuit. 7—26